

Рецензия

от проф. д.н. Мирослава Кортенска

член на научното жури в конкурс за присъждане на образователната и научна степен „доктор“ на Лили Атила Джагарова в област на Висше образование 8. Изкуство, Професионално направление 8.4 Театрално и филмово изкуство, тема: “ **„Видео инсталации в публична среда“**”

Докторантката Лили Джагарова има необходимата магистърска степен от Националната художествена академия, София в специалност „Сценография за драматичен театър“, бакалавърска степен по сценичен и екранен дизайн от НАТФИЗ „Кръстьо Сарафов“, като преди това е завършила Средното художествено училище за приложни изкуства “Свети Лука“-София. Участвала е в студентски проекти като сценограф на късометражни и пълнометражни филми, има и авторски проекти: пърформанс „Some“, представен на PQ- Prague 2015, както и „Трансформация“, авторска видео инсталация, 2017 г. Участник е и в „NEDRDАma“- international /Берлин, София, Скопие, Хамбург, Москва/, съвместно с театър „Реплика“ / Бългaрия/, 2014 г. Автор е на специални ефекти в пълнометражния филм „Snowkeeper“, 2019-2020 г.

Определено в интересите на Лили Джагарова се преплитат театър, кино, видео инсталации. Тя определено работи в зоната на алтернативните и интерактивни арт изяви. С настоящата си докторска работа Джагарова потвърждава, че интересите ѝ са – модернизъм, постмодернизъм, видео арт, които сфери предполагат интердисциплинарни проучвания- изобразително изкуство, архитектура, публична среда. Настоящата ѝ дисертация „Видео инсталации в публичната среда“ изследва авангардни произведения и автори, цяла област на постмодерното изкуство, която е бяло петно в днешните изследвания и практики у нас. Това е основния приносен момент на изследването ѝ, който има научен и практически смисъл. За студентите по театър, кино и телевизия това ще бъде цял нов свят, с неизвестна досега модерна практика, с който ще могат да се запознаят и да отворят собствените си сетива към истински креативното и новото. В научната ни сфера изследването на Джагарова е наистина иновативно, запълва празното място на неизследвани творци и практики, направления в постмодерното изкуство. Доктората отваря врати за последващи изследвания, за други гледни точки към най-новите търсения във видео арта.

Дисертацията се състои от три части, в които Джагарова има силни теоретични пасажии, в които изяснява смисъла на важни понятия и термини в постмодерната естетика. Тя се занимава с

философията, с дълбочината на това: що е изкуство, за взаимодействието на човека и техниката, за новото възприятие на публиката, за перформънса и инсталацията. Постепенно тя надгражда разбирането за видео инсталацията, както и връзката на видео арт-а със заобикалящата среда. Особено силни са нейните глави за „Постмодерния град“ , за “Пространствената разширена реалност“, за „Публичната среда“.

Особено важно е обобщението ѝ, че търсенията на видео арта в публичната среда в същността си се доближава до разбирането на Платон за изкуството, което не отразява пряко заобикалящата среда , то и въздейства. Забележително е и твърдението ѝ, че техниката е средство, но и вдъхновение, предизвикателство за новите творци. Както и че публиката не само възприема, но влияе на живота на самата видео инсталация.

Освен теоретичните прониквания в естетиката на постмодерното, в което определено Джагарова има чисто просветителски принос-нови термини, нови смисли, нови предизвикателства, докторантката запознава и с широк кръг творци и техните произведения или друго яче казано изследва и практиката на видео арта. Видни личности в постмодерната епоха като Пайк, считан за баща на видео изкуството, Бил Виола, Вито Акончи, Брус Науман, както и търсенията и развитието на видео общности от творци са също силна страна на доктората.

Особено интересни са проучванията на постмодерния град, пространствената разширена реалност, както и взаимодействието на видео инсталацията със заобикалящата среда.

Цялата тази теоретична и изследователска новост на дисертацията, Джагарова разгръща като използва голям брой източници- книги, есета, видео материали, които са нови, издирени лично от нея и представляват голям принос по отношение на даване на достъп до база данни, която не е позната досега. Докторантката изгражда една оригинална дисертация като се базира на издирени от нея източници. Така цял един неизследван период от постмодернизма- видео арта се очертава като важен етап на съвременното изкуство в ерата развита дигитална среда.

Дисертацията е цялостна и според Джагарова тя може да служи като основа за нейните търсения в областта на видео арта в публична среда. По мое мнение, това е изследване, което е особено полезно да бъде въведено за изучаване от студентите, тъй като ще запълни празни петна в техните познания за постмодернизма – неговата философия и практика.

За съжаление публикациите на Джагарова не са в достъпни и ползвани издания, но надявам се, че тя ще намери как да разпространи по-широко своите изследвания. Това се налага, поради някак заглъхналия интерес у нас към модерното изкуство. Именно затова е важна тази стъпка за популяризиране и събуждане на интерес към изкуството на постмодернизма. Това е свързано и със закърнелите търсения у нас по посока на видео арта, инсталациите. Препоръчвам на Джагарова да опише и

своите търсения, както и малкото на брой изяви на видео арта в България. Това са стъпки към реална иновативност на базата на сериозно познаване на постмодерната епоха.

Значимостта на дисертацията на Лили Дажагарова „Видео инсталации в публичната среда“ е, че авторката разработва убедително един цял период на постмодерното изкуство- от 60-те години на XX век до наши дни: теоретично и с анализ на множество произведения и автори, като въвежда нови източници и нови гледни точки. Докторантката убедително доказва, че съвременното изкуство е сериозен терен за креативност и творчество, както и за сериозни изследвания.

Заключение:

Високо оценявам работата на Лили Джагарова „ Видео инсталации в публичната среда“ и подкрепям присъждането ѝ на степен „доктор“, по професионално направление 8, 4 Театрално и филмово изкуство.

31.08.2020

проф. д.н. Мирослава Кортенска